

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[ELEANOR SHARPSTON]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 8. maijā¹

Lieta C-114/17 P

**Spānijas Karaliste
pret**

Eiropas Komisiju

Apelācija – Atbalsts zemes ciparu televīzijas ieviešanai attālās un mazāk urbanizētās teritorijās Kastīlijas-Lamančas autonomajā kopienā – Subsīdiju piešķiršana zemes ciparu televīzijas platformu operatoriem – Lēmums, ar kuru atbalsts atzīts par daļēji nesaderīgu ar iekšējo tirgu – Komisijas grozījumu lēmuma pieņemšana – Jauni pamati – Prasījumu grozījumi – Attiecīgās dalībvalsts tiesības tikt uzklausītai pirms minētā grozījumu lēmuma pieņemšanas

1. Šajā apelācijas sūdzībā Spānija lūdz Tiesu pilnīgi atcelt Vispārējās tiesas spriedumu lietā Spānija/Komisija², ar kuru Vispārējā tiesa noraidīja Spānijas prasību atcelt Komisijas Lēmumu C(2014) 6846³. Pamatojot savu apelācijas sūdzību, Spānija it īpaši apgalvo, ka, pieņemot Lēmumu C(2015) 7193⁴, ar ko groza Lēmumu C(2014) 6846, Komisija ir pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausītai.
2. Šīs lietas apstākļi dod Tiesai iespēju izstrādāt judikatūru attiecībā uz to, cik lielā mērā Eiropas Komisijai ir pienākums uzklausīt dalībvalsti, uz kuru attiecas valsts atbalsta kontroles procedūra, pirms tā pieņem lēmumu, ar ko *groza* iepriekšējo lēmumu par to pašu valsts atbalstu. Tiesas spriedums šajā lietā var būt noderīgs Tiesā izskatāmajā lietā C-56/18 P Komisija/*Gmina Miasto Gdynia* un *Port Lotniczy Gdynia Kossakowo*⁵.
3. Tomēr vispirms Tiesai būs jāprecizē nosacījumi, ar kādiem tiesas procesā, kas attiecas uz Komisijas lēmuma par valsts atbalstu atcelšanu, ir pieņemami izvirzīt argumentus, kuri ir vērsti pret tiesību aktu, ar ko groza šo lēmumu. Šajā nolūkā Tiesai būs jāizskaidro Vispārējās tiesas Reglamenta 84. un 86. panta nozīme un saistība starp šiem pantiem.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Spriedums, 2016. gada 15. decembris, T-808/14 (turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”), nav publicēts, EU:T:2016:734.

3 Komisijas Lēmums C(2014) 6846 par valsts atbalstu SA.27408 (C 24/10 (ex NN 37/10, ex CP 19/09)), ko Kastīlijas-Lamančas iestādes istenojušas zemes ciparu televīzijas ieviešanai attālās un mazāk urbanizētās teritorijās Kastīlijā-Lamančā (turpmāk tekstā – “Lēmums C(2014) 6846” vai “sākotnējais lēmums”).

4 Komisijas Lēmums C(2015) 7193 (2015. gada 20. oktobris), ar kuru tiek labotas dažas kļūdas, kas pieļautas Komisijas Lēmumā C(2014) 6846 (turpmāk tekstā – “Lēmums C(2015) 7193” vai “grozījumu lēmums”). Lēmums C(2014) 6846 grozītajā redakcijā 2016. gada 17. augustā tika publicēts OV 2016, L 222, 52. lpp. Grozījumu Lēmums C(2015) 7193 atsevišķi netika publicēts.

5 Šajā lietā Komisija šķietami nav uzklausījusi attiecīgo dalībvalsti pirms tāda lēmuma pieņemšanas, ar ko *aizstāj* iepriekšējo lēmumu par valsts atbalstu.

Juridiskais pamatojums

Vispārējās tiesas Reglaments

4. Saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 84. pantu tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Attiecīgajam lietas dalībniekam šie pamati jāizvirza, tiklīdz tas uzzina par šiem apstākļiem.

5. [Reglamenta] 86. panta 1. punktā ir noteikts, ka gadījumā, “ja tiesību akts, kuru lūgts atcelt, ir aizstāts vai grozīts ar citu tiesību aktu, kam ir tāds pats priekšmets, prasītājs [..] var grozīt prasības pieteikumu, lai ņemtu vērā šo jauno faktu”. [Reglamenta] 86. panta 2. punktā ir noteikts, ka “prasības pieteikuma grozījumi ir jāiesniedz kā atsevišķs dokuments LĒSD 263. panta sestajā daļā paredzētajā termiņā, kurā var lūgt atcelt tiesību aktu, kas pamato prasības pieteikuma grozīšanu”. Saskaņā ar 86. panta 4. punktu grozījumu rakstā ietver grozītos prasījumus un attiecīgā gadījumā – grozītos pamatus un argumentus.

Regula (EK) Nr. 2015/1589

6. Saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589⁶ 15. panta 1. punktu iespējami nelikumīga atbalsta izskatīšana var beigties ar lēmumu sākt formālu izmeklēšanas procedūru. Šī procedūra, ja tā tiek sākta, jāizbeidz ar lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 9. pantu. Saskaņā ar 9. panta 8. punktu pirms lēmuma pieņemšanas Komisijai jādod attiecīgajai dalībvalstij iespēja darīt zināmu savu viedokli *par informāciju*, ko Komisija ir saņēmusi izmeklēšanas gaitā.

7. Saskaņā ar 11. pantu, kas šādai procedūrai piemērojams atbilstoši 15. panta 3. punktam, Komisija var atcelt pieņemto lēmumu, ja šis lēmums pamatojas uz nepareizu informāciju, kas attiecīgā lēmuma pieņemšanā ir bijusi izšķirošs faktors. [Regulas] 11. pantā ir noteikts, ka pirms kāda lēmuma atcelšanas un jauna lēmuma pieņemšanas Komisijai ir jāsaņem formāla izmeklēšana un jādod attiecīgajai dalībvalstij iespēja iesniegt savas piezīmes.

Fakti un tiesvedība Vispārējā tiesā

8. Laikposmā no 2005. līdz 2008. gadam Spānija pieņēma vairākus pasākumus, lai atbalstītu zemes ciparu televīzijas ieviešanu apraides nodrošināšanai attālās un mazāk urbanizētās valsts teritorijās, it īpaši Kastīlijā-Lamančā [*Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha*].

9. Pēc divu televīzijas operatoru sūdzību saņemšanas Komisija ar 2010. gada 29. septembra vēstuli informēja Spāniju par savu lēmumu attiecībā uz šiem pasākumiem sākt formālu izmeklēšanas procedūru. Šīs procedūras gaitā Komisija saņēma piezīmes no ieinteresētajām personām un nosūtīja tās Spānijai, sniedzot iespēju atbildēt. Spānija vairākkārt iesniedza savas piezīmes.

10. Komisija 2014. gada 1. oktobrī pieņēma Lēmumu C(2014) 6846 par atbalstu, kas piešķirts Kastīlijas-Lamančas teritorijā⁷.

⁶ Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.). [Regulas] preambulas 17. un 18. apsvērumā ir uzsvērtas attiecīgās dalībvalsts tiesības piedalīties procedūrā un tās laikā tikt uzklautai.

⁷ Komisija pieņēma arī atsevišķu lēmumu par pārējo Spānijas teritoriju. Skat. Komisijas Lēmumu (2013. gada 19. jūnijs) par valsts atbalstu SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)), ko Spānijas Karaliste īstenojusi zemes ciparu televīzijas (*DTT*) ieviešanai attālās un mazāk urbanizētās teritorijās (ārpus Kastīlijas-Lamančas) (OV 2014, L 217, 52. lpp.).

11. Šā lēmuma 1. panta pirmajā daļā bija norādīts, ka atbalstu, kas diviem televīzijas operatoriem, *Telecom CLM* un *Abertis*, piešķirts pārraides centru modernizēšanai, jaunu pārraides centru būvniecībai un ciparu tehnoloģijas pakalpojumu sniegšanai, [tikla] ekspluatācijai vai uzturēšanai Kastīlijas-Lamančas II zonā, Spānija ir īstenojusi, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, un tas nav saderīgs ar iekšējo tirgu. Lēmuma 1. panta otrajā daļā šis secinājums bija atkārtots attiecībā uz *Hispasat*, sabiedrību, kas nodrošina satelītu signālu pārraidi un kam bija jāuzstāda satelītu tvērēji, lai pārraidītu signālus šajā apgabalā. Lēmuma 3. panta 1. punktā Spānijai bija pieprasīts atgūt par nesaderīgu atzīto atbalstu no minētajiem trim operatoriem.

12. Spānija 2014. gada 12. decembrī Vispārējā tiesā cēla prasību par Lēmuma C(2014) 6846 atcelšanu⁸.

13. *Hispasat* 2015. gada 23. janvārī cēla prasību Vispārējā tiesā par minētā lēmuma atcelšanu⁹. Prasības pieteikumā tā apgalvoja, ka nekad nav saņēmusi atbalstu no Spānijas vai tās vietējām iestādēm.

14. Tikmēr saistībā ar Lēmuma C(2014) 6846 īstenošanu Spānija un Komisija nespēja vienoties par to, vai ciparu tehnoloģijas iekārtu (ko Kastīlijas-Lamančas vietējās iestādes bija iegādājušās, lai pārraidītu televīzijas signālu) izmaksas ietilpst šā lēmuma piemērošanas jomā un vai Spānijai tādā gadījumā tās ir jāatgūst no attiecīgajiem operatoriem.

15. Komisija 2015. gada 20. oktobrī pieņēma Lēmumu C(2015) 7193, ar ko tika grozīts Lēmums C(2014) 6846. Šā lēmuma ievaddaļā tā norādīja, ka grozījumu mērķis ir labot kļūdas attiecībā uz *Hispasat*. Saskaņā ar grozījumu lēmumu *Hispasat* tika svītrotā no valsts atbalsta saņēmēju skaita¹⁰. Turklāt frāze “ciparu tehnoloģijas pakalpojumu sniegšana” sākotnējā lēmuma 1. panta pirmajā daļā tika aizstāta ar frāzi “ciparu tehnoloģijas iekārtu sniegšana [piegāde]”¹¹.

16. Ar vēstuli, kas Vispārējā tiesā iesniegta 2015. gada 23. decembrī, Spānija izskatīšanā esošajā lietā T-808/14 izvirzīja jaunu pamatu (turpmāk tekstā – “Spānijas jaunie argumenti”). Tā apgalvoja, ka grozījumu lēmums pārsniedz noteikto mērķi svītrot *Hispasat* no sākotnējā lēmuma piemērošanas jomas un būtiski paplašina atgūstamā atbalsta apjomu, ietverot atbalstu, kas piešķirts iekārtu piegādei (32,5 miljoni EUR). Spānija apgalvoja, ka, šādi rīkojoties, Komisija ir pārkāpusi tiesiskās noteiktības principu.

17. Komisija 2016. gada 28. janvārī iesniedza savus apsvērumus. Tā apgalvoja, ka grozījumu lēmums ir sākotnējā lēmuma vienkāršs kļūdu labojums un neuzliek Spānijai nekādus jaunus pienākumus. Tā piebilda, ka Spānijas jaunie argumenti ir nepieņemami, jo tie nepārsniedz argumentus, uz kuriem Spānija ir atsaukusies iepriekš, lai pamatotu apgalvojumu par varbūtēju tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu.

18. Ar rīkojumu lietā *Hispasat*/Komisija¹² Vispārējā tiesa nosprieda, ka pēc Lēmuma C(2014) 6846 grozījumiem šajā lietā vairs nepastāv strīda priekšmets un ka tādējādi tiesvedība par *Hispasat* prasības pieteikumu jāizbeidz.

Pārsūdzētais spriedums un apelācijas sūdzība

19. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa atzina, ka neviens no Spānijas prasības pieteikumā izvirzītajiem pamatiem nav pamatots, un tāpēc pilnīgi noraidīja prasību.

⁸ Lieta tika reģistrēta ar numuru T-808/14.

⁹ Lieta tika reģistrēta ar numuru T-36/15.

¹⁰ Veicot šos grozījumus, Komisija atcēla sākotnējā lēmuma 1. panta otro daļu, svītvoja atsauci uz *Hispasat* 3. panta 1. punktā un svītvoja visas atsaucis uz *Hispasat* preambulā (44., 45., 108., 113., 115., 118., 130., 170. un 198.–200. preambulas apsvērumus).

¹¹ Mans izcēlums.

¹² Rīkojums, 2016. gada 14. janvāris, T-36/15, nav publicēts, EU:T:2016:73.

20. Attiecībā uz Spānijas jaunajiem argumentiem tā uzskatīja, ka tie faktiski attiecas uz grozījumu lēmumu un tāpēc ir pieņemami¹³. Turklāt Vispārējā tiesa pēc savas ierosmes atzina, ka, nedodot Spānijai iespēju iesniegt apsvērumus pirms šā lēmuma pieņemšanas, Komisija ir pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausi¹⁴. Tā arī atzina, ka, tā kā sākotnējais lēmums *ab initio* attiecās uz atbalstu ciparu tehnoloģijas iekārtu piegādei, grozījumu lēmums Spānijai neuzliek nekādus jaunus pienākumus, līdz ar to šis pārkāpums nevar būt par pamatu grozījumu lēmuma atcelšanai¹⁵. Tāpēc tā noraidīja Spānijas jaunajos argumentos ietverto papildu prasījumu.

21. Apelācijas sūdzībā Spānija lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu, atcelt Lēmumu C(2014) 6846 un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tā izvirza trīs apelācijas pamatus.

22. *Pirmkārt*, Spānija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, interpretējot Lēmuma C(2014) 6846 1. pantu tā sākotnējā redakcijā, esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā un tādējādi nepareizi interpretējusi Spānijas piešķirtā valsts atbalsta pasākuma raksturu un valsts atbalsta jēdzienu LESD 107. panta nozīmē. Tā turklāt esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nenorādot, ka Spānijas tiesību tikt uzklausi¹⁴ pārkāpums vienlaikus ir labas pārvaldības un tiesiskās noteiktības principa pārkāpums. *Otrkārt*, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka Spānija nav ievērojusi pirmo un ceturto nosacījumu, kas izvirzīti spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁶. *Treškārt*, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, konstatējot, ka Spānijas piešķirtais atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, jo šī dalībvalsts televīzijas apraides nodrošināšanā ir devusi priekšroku zemes, nevis satelītu tehnoloģijai.

23. Komisija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību. Tā it īpaši apgalvo, ka, pat ja Vispārējā tiesa pieņemtu pirmo apelācijas pamatu, tas labākajā gadījumā varētu izraisīt grozījumu lēmuma atcelšanu, bet apelācijas sūdzībā tiek lūgts atcelt sākotnējo lēmumu.

24. Tiesas sēdē 2018. gada 7. martā Spānija un Komisija sniedza mutvārdu paskaidrojumus.

25. Ņemot vērā Tiesas lūgumu, es šajos secinājumos aprobežošos ar pirmā apelācijas pamata iztirzāšanu.

Vērtējums

Par pirmā apelācijas pamata pieņemamību

26. Pirmā apelācijas pamata gramatiskā interpretācija liek domāt, ka tā priekšmets ir sākotnējais lēmums. Ar to tiek apstrīdēta interpretācija, ko Vispārējā tiesa ir sniegusi attiecībā uz minētā lēmuma 1. pantu tā redakcijā pirms grozījumu lēmuma pieņemšanas. Tomēr ar argumentiem, kas izvirzīti, lai pamatotu pirmo apelācijas pamatu, tiek apstrīdēti Vispārējās tiesas konstatējumi attiecībā uz *grozījumu* lēmuma pieņemšanai izmantotās procedūras spēkā esamību.

27. Spānija iesniedza prasības pieteikumu Vispārējā tiesā pirms *grozījumu* lēmuma pieņemšanas, un tas varēja attiekties tikai uz *sākotnējo* lēmumu. Apelācijas sūdzības prasījumos ir skaidri norādīts uz pārsūdzētā sprieduma un *sākotnējā* lēmuma (nevis *grozījumu* lēmuma) atcelšanu. Tiesas sēdē Spānijas advokāts apgalvoja, ka, iesniedzot jauno pamatu, Spānija ir vēlējusies paplašināt strīda priekšmetu, lai lūgtu atcelt “sākotnējo lēmumu ar grozījumiem”.

¹³ 34.–37. punkts.

¹⁴ 41.–46. punkts.

¹⁵ 47.–49. punkts.

¹⁶ Spriedums, 2003. gada 24. jūlijs, C-280/00, EU:C:2003:415.

28. Ņemot to vērā, es vispirms noskaidrošu, vai šī tiesvedība attiecas uz *grozījumu* lēmumu, un tāpat arī to, vai Tiesai ir kompetence izskatīt Spānijas argumentus, kas skar šo lēmumu¹⁷.

Vai strīda priekšmets “ipso facto” attiecas uz grozījumu lēmumu no tā pieņemšanas dienas

29. Vai var apgalvot, ka strīda priekšmets *ipso facto* attiecas uz grozījumu lēmumu no šā lēmuma pieņemšanas dienas?

30. Komisija apgalvo, ka grozījumu lēmuma ietekme nesniedzas tālāk par pārrakstīšanās kļūdu un acīmredzamu neprecizitāšu izlabošanu sākotnējā lēmumā.

31. Ja Komisijai būtu taisnība, grozījumu lēmumam nebūtu nekādas autonomas tiesiskas sekas un tas nebūtu pieņemts, “lai radītu tiesiskas sekas attiecībā uz trešām personām” LESD 263. panta nozīmē. Tādējādi tas nevarētu būt atsevišķas prasības atcelt tiesību aktu priekšmets.

32. Uzskatu, ka tādā gadījumā prasības par tiesību akta atcelšanu kontekstā grozījumu lēmumu varētu aplūkot kā tādu, kas “saplūst” ar sākotnējo lēmumu, veidojot ar šo lēmumu nedalāmu veselumu. Spānijas prasības pieteikumu un apelācijas sūdzību tādā gadījumā tiešām varētu uzskatīt par *ipso facto* vērstu pret sākotnējo lēmumu “ar labojumiem” un nebūtu vajadzības grozīt sākotnējos prasījumus.

33. Daži grozījumi tiešām ir sākotnējā lēmuma teksta vienkārši labojumi¹⁸, bet citi grozījumi šķietami pārsniedz šo robežu un ietekmē šā lēmuma būtību¹⁹.

34. Tas tā neapšaubāmi ir attiecībā uz visu atsauču uz *Hispasat* svītrotāšanu. Šā grozījuma rezultātā *Hispasat* tika izslēgta no attiecīgā valsts atbalsta saņēmēju kategorijas²⁰.

35. Gramatiskā interpretācijā termina “pakalpojumi” aizstāšana ar terminu “iekārtas” sākotnējā lēmuma 1. panta pirmajā daļā arī ietekmē sākotnējā lēmuma būtību. Saudzīgi izsakoties, nešķiet, ka šie termini būtu sinonīmi.

36. Grozījumu lēmuma *forma* apstiprina iespaidu, ka tā saturs neaprobežojas ar vienkāršiem labojumiem. Tiesas sēdē Komisijas advokāts paskaidroja, ka grozījumu lēmumu ir pieņēmusi komisāru kolēģija. Viņš paskaidroja, ka šo procedūru izmanto gadījumos, kad Komisija pieņem būtiskus lēmumus par valsts atbalstu, savukārt lēmumus, ar kuriem vienīgi tiek veikti labojumi, pieņem Komisijas ģenerālsēdētārs. Viņš atzina, ka procedūras izvēli šajā gadījumā noteica tas, ka grozījumu lēmums būtiski ierobežo sākotnējā lēmuma piemērošanas jomu.

37. Galu galā, vai un cik lielā mērā termina “pakalpojumi” aizstāšana ar terminu “iekārtas” ir būtisks Spānijas pienākuma atgūt piešķirto atbalstu tvēruma grozījums, varētu noskaidrot, tikai salīdzinot 1. panta sākotnējo un grozīto redakciju kopsakarā ar Komisijas sniegto pamatojumu katrā lēmumā. Tomēr grozījumu lēmumā nav minēts nekāds pamatojums, un tas padara šādu analīzi (izņemot attiecībā uz *Hispasat*) gandrīz neiespējamu²¹.

17 Tā kā tas ir sabiedriskās kārtības jautājums, Tiesai tas būtu jāizvērtē *ex officio*, lai gan neviens no lietas dalībniekiem to nav izvirzījis (šajā nozīmē skat. spriedumus *Elitaliana/Eulex Kosovo*, 2015. gada 12. novembris, C-439/13 P, EU:C:2015:753, 37. un 38. punkts, un 2015. gada 26. februāris, *Planet/Komisija*, C-564/13 P, EU:C:2015:124, 20. punkts).

18 Preambulas 98., 131., 132., 146. un 165. apsvērumā ir labotas tekstā sastopamās mījnorādes.

19 Šajā ziņā pušu viedokļi principiāli atšķiras. Apstrīdētā lēmuma pareiza interpretācija ir tiesību jautājums. Tāpēc arguments, ar kuru Spānija apstrīd Vispārējās tiesas pieņemto sākotnējā lēmuma 1. panta interpretāciju, ir pieņemams apelācijas stadijā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Komisija/Andersen*, C-303/13 P, EU:C:2015:647, 74. punkts).

20 Sākotnējā lēmumā tā vietā, lai norādītu potenciālos atbalsta saņēmējus vispārīgi un abstrakti, Komisija izvēlējās identificēt visus faktiskos atbalsta saņēmējus. *Hispasat* svītrotāšana no minētās kategorijas acīmredzami skar ne tikai Spānijas tiesisko situāciju, ietekmējot tās pienākuma atgūt piešķirto atbalstu tvērumu, bet arī tā atbalsta saņēmēja tiesisko situāciju, uz kuru sākotnējais lēmums atšķirībā no grozījumu lēmuma attiecas tieši un individuāli.

21 Es atgriezīšos pie šā jautājuma 67.–69. punktā.

38. Kopumā šķiet ticami, ka grozījumu lēmums radīja autonomas tiesiskās sekas, kas būtiski ietekmēja Spānijas tiesisko stāvokli, kāds tas bija sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā. Tādā gadījumā grozījumu lēmums būtu tiesību akts, kas var būt atsevišķas prasības atcelt tiesību aktu priekšmets. Ja Spānija vēlējas paplašināt sākotnējā prasības pieteikuma tvērumu, lai iekļautu grozījumu lēmumu, tai bija formāli jāgroza šis prasības pieteikums.

39. Tagad es noskaidrošu, vai Spānijai tas izdevās, iesniedzot jaunus argumentus Vispārējā tiesā.

Vai Spānija faktiski paplašināja prasības pieteikuma tvērumu?

40. Saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 76. panta d) punktu prasītājam prasības pieteikumā jānorāda strīda priekšmets. Principā lietas dalībnieks tiesvedības laikā attiecīgajā instancē nevar grozīt strīda priekšmetu, un prasības pamatotība ir jāpārbauda, ievērojot tikai tos prasījumus, kas ietverti šajā instancē sākotnēji iesniegtajā prasības pieteikumā²².

41. Vispārējās tiesas Reglamenta 84. un 86. pantā ir paredzēti divi izņēmumi no šā noteikuma. [Reglamenta] 84. pants ir piemērojams, ja tiesvedības laikā kļūst zināmi jauni tiesiski vai faktiski apstākļi. Savukārt 86. panta piemērošanas joma ir ievērojami šaurāka, proti, uz to var atsaukties vienīgi tad, ja “jaunie apstākļi” nozīmē, ka tiesību akts, kuru lūgts atcelt, ir aizstāts vai grozīts ar citu tiesību aktu, kam ir tāds pats priekšmets.

42. Kamēr 84. pants ļauj prasītājam vienīgi izvirzīt jaunus pamatus (kopā ar argumentiem un pierādījumiem to pamatošanai), 86. pants ir tālejošāks, jo tas ļauj prasītājam grozīt arī prasības priekšmetu, proti, pārformulēt prasījumus, lai notiekošajā tiesvedībā apstrīdētu jauno tiesību aktu²³.

43. Reglamenta 86. panta ieviešana 2015. gadā nozīmēja nepieciešamā formalitātes līmeņa paaugstināšanu²⁴. Piemēram, 86. panta 2. un 4. punktā ir skaidri noteikts, ka grozījumi jāiesniedz kā rakstveida dokuments, kurā ir ietverti *grozītie prasījumi*.

44. Formālās prasības, kas noteiktas 86. pantā, protams, nav mērķis pats par sevi, bet ir paredzētas, lai garantētu tiesvedības sacīkstes raksturu un pareizu tiesvedību²⁵.

45. Procesuāla raksta iesniegšana tiesvedības laikā Vispārējā tiesā, lai grozītu prasības pieteikumu, ir pielīdzināma prasības par tiesību akta atcelšanu celšanai ar prasības pieteikumu²⁶. Līdz ar to pēc analogijas ir piemērojama pastāvīgā judikatūra, kurā noteiktas prasības attiecībā uz šādas prasības formu un saturu.

22 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 11. novembris, Komisija/Portugāle, C-543/08, EU:C:2010:669, 20. punkts un tajā minētā judikatūra.

23 [Reglamenta] 86. panta loģiskais pamatojums ir divējāds: pirmkārt, ja prasītājam tiktu noteikts pienākums vēlreiz celt prasību Tiesā un sākt jaunu tiesvedību, tiktu pārkāpts pareizas tiesvedības princips un netiktu ievērotas procesuālās ekonomijas prasības, un, otrkārt, būtu netaisnīgi, ja apstrīdētā akta autors (šajā gadījumā Komisija) varētu grozīt Tiesā apstrīdēto aktu vai aizstāt to ar citu aktu, lai kavētu tiesvedību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1982. gada 3. marts, *Alphasteel*/Komisija, 14/81, EU:C:1982:76, 8. punkts, un 1988. gada 14. jūlijs, *Stahlwerke Peine-Salzgitter*/Komisija, 103/85, EU:C:1988:398, 11. punkts). [Reglamenta] 86. pantā ir kodificēta šī agrākā judikatūra, tostarp nesēnākā, saistībā ar strīdiem par Padomes un Komisijas pieņemtajiem ierobežojošajiem pasākumiem Eiropas Savienības kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā izstrādātā judikatūra. Kā šis judikatūras piemēru skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Chyzh* u.c./Padome, T-276/12, nav publicēts, EU:T:2015:748, 26. punkts.

24 Iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētajā judikatūrā, kas izstrādāta pirms šīs normas [iekļaušanas Reglamentā], netika prasīts augsts formalitātes līmenis. Konkrēti, prasītājam bija atļauts grozīt prasības pieteikumu tiesas sēdē. Skat., piemēram, spriedumus, 2013. gada 6. septembris, *Iran Insurance*/Padome, T-12/11, nav publicēts, EU:T:2013:401, 35. punkts; 2015. gada 12. maijs, *Ternavsky*/Padome, T-163/12, nav publicēts, EU:T:2015:271, 36. punkts, un 2017. gada 5. oktobris, *Ben Ali*/Padome, T-149/15, nav publicēts, EU:T:2017:693, 57. punkts.

25 Spriedums, 2017. gada 9. novembris, *HX*/Padome, C-423/16 P, EU:C:2017:848, 23. punkts.

26 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1982. gada 3. marts, *Alphasteel*/Komisija, 14/81, EU:C:1982:76, 8. punkts. Kā tāda gadījuma piemēru, kurā Vispārējā tiesa ir piemērojusi šo judikatūru, skat. arī rīkojumu, 2016. gada 18. jūlijs, *Arbuzov*/Padome, T-195/16, nav publicēts, EU:T:2016:445, 20. punkts un tajā minētā judikatūra.

46. Tas nozīmē, ka grozījumu rakstā nepārprotami un pietiekami skaidri un precīzi it īpaši ir jānorāda strīda priekšmets, galvenie tiesiskie un faktiskie apstākļi, uz kuriem pamatojas lieta, un prasījumi, lai izvairītos no tā, ka Tiesa lemj *ultra petita* vai nelemj par kādu no pamatiem²⁷.

47. Savukārt ar procesuālu rakstu, kurā ir iekļauti jauni pamati vai argumenti, bet kas neatbilst visām 86. pantā vai iepriekš minētajā judikatūrā noteiktajām prasībām, nepietiek, lai faktiski grozītu strīda priekšmetu. Tas nerada tiesiskas sekas, izņemot 84. pantā paredzētās, proti, ar to tiek izvirzīti jauni pamati vai argumenti attiecībā uz *to pašu priekšmetu*²⁸.

48. Izskatāmajā lietā nedaudz vairāk kā gadu pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas un kamēr turpinājās tiesvedība par šā lēmuma atcelšanu, Komisija pieņēma aktu, ar ko groza šo lēmumu (Lēmums C(2015) 7193). Tāpēc Spānija Vispārējā tiesā iesniedza jaunus argumentus.

49. Netiek apstrīdēts, ka grozījumu lēmuma priekšmets bija tāds pats kā sākotnējā lēmuma priekšmets (valsts atbalsts SA.27408). No tā izriet, ka bija piemērojams 86. pants²⁹.

50. Vispārējā tiesa bez papildu paskaidrojumiem secināja, ka, tā kā Spānija ar jaunajiem argumentiem apstrīd *grozījumu* lēmumu, tajos ietvertais jaunais pamats ir pieņemams³⁰.

51. Man nav saprotama vai pieņemama loģika, ko ir piemērojusi Vispārējā tiesa.

52. Spānijas jauno argumentu formulējums liek domāt, ka Spānija *negrasījās* apstrīdēt grozījumu lēmumu, lai gan uz to attiecas daži tās izvirzītie argumenti. Jauno argumentu pēdējā punktā Spānija nepārprotami bija saglabājusi sākotnējos prasījumus, proti, tā pieprasīja *sākotnējā* lēmuma atcelšanu.

53. Šķiet, ka apelācijas sūdzība apstiprina šādu secinājumu: i) pirmais apelācijas pamats attiecas uz *sākotnējā lēmuma interpretāciju tā redakcijā pirms grozījumu izdarīšanas* un ii) prasījumos nepārprotami ir minēta *sākotnējā* lēmuma atcelšana.

54. Tāpēc nedomāju, ka Vispārējā tiesa varēja likumīgi interpretēt un pārkvalificēt Spānijas jaunus argumentus par tādiem, kas patiesībā ir ar mērķi lūgt atcelt *grozījumu* lēmumu³¹.

55. Nevar pieņemt ne to, ka pastāv prasība atcelt tiesību aktu, ne arī to, ka pastāv grozījumu raksts par tās tvēruma grozišanu, bet var ņemt vērā tikai skaidri formulētus prasījumus³². Prasības pieteikuma būtība ir jāpārbauda, vienīgi atsaucoties uz prasības pieteikumā vai grozījumu rakstā minētajiem prasījumiem³³. Prasība, kurā nav ietverti nekādi prasījumi, ir nepieņemama³⁴. Es noraidu Spānijas advokāta tiesas sēdē pausto viedokli, ka šāda pieeja liecina par pārmērīgu formalitāti.

27 Pēc analogijas skat. spriedumus, 2010. gada 15. jūnijs, Komisija/Spānija, C-211/08, EU:C:2010:340, 32. punkts, un 2017. gada 14. novembris, *British Airways*/Komisija, C-122/16 P, EU:C:2017:861, 66. punkts.

28 Šajā ziņā 86. pants darbojas kā *lex specialis* attiecībā pret 84. pantu, proti, ja kāds lietas dalībnieks vēlas iet tālāk un mainīt strīda priekšmeta apjomu tiesvedības laikā, tam jāievēro stingrākie nosacījumi, kas minēti 86. pantā.

29 [Reglamenta] 86. pants stājās spēkā 2015. gada 24. aprīlī, tāpēc tam ir būtiska nozīme šo 2015. gada 23. decembrī iesniegto Spānijas jauno argumentu ietekmes novērtēšanā.

30 Pārsūdzētā sprieduma 36. punkts *in fine* un 37. punkts.

31 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2005. gada 13. decembris, Komisija/*Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum*, C-78/03 P, EU:C:2005:761, 45. punkts.

32 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1965. gada 8. jūlijs, *Krawczynski*/Komisija, 83/63, EU:C:1965:70, 2. punkts.

33 Pēc analogijas skat. spriedumu, 1979. gada 25. septembris, Komisija/Francija, 232/78, EU:C:1979:215, 3 punkts.

34 Rikojums, 2015. gada 12. februāris, *Meister*/Komisija, C-327/14 P, nav publicēts, EU:C:2015:99, 14.–16. punkts un tajos minētā judikatūra.

56. Tāpat es nedomāju, ka Vispārējai tiesai bija jāprasa, lai Spānija paskaidro, vai tās nodoms ir apstrīdēt grozījumu lēmumu³⁵. Pamatojoties uz lietas faktiem, tas būtu tas pats, kas aicināt Spāniju papildināt tās prasības atcelt tiesību aktu būtisku elementu, pārkāpjot LESD 263. pantā paredzēto termiņu³⁶.

57. Šo secinājumu 45., 46. un 55. punktā minētā judikatūra nesniedz pārliecinošus iemeslus, kas pamatotu pieņemamības nosacījumu pazemināšanu. Ja, kā šajā gadījumā, dalībvalstij tiek paziņots par atsevišķu tai adresētu lēmumu un tā noteiktajā termiņā neprecizē prasījumus attiecībā uz šo lēmumu tiesvedībā Vispārējā tiesā, tai ir jāuzņemas no tā izrietošās sekas³⁷.

58. No tā izriet, ka, lai gan Spānija bija iesniegusi jaunus argumentus, tai neizdevās paplašināt strīda priekšmetu.

Secinājumi par pirmā apelācijas pamata pieņemamību

59. No iepriekš minētā izriet, ka šī tiesvedība neattiecas uz grozījumu lēmumu. Tāpēc pirmā apelācijas pamata par šo lēmumu mērķis ir paplašināt strīda priekšmetu. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 170. panta 1. punktam apelācijas stadijā to nedrīkst darīt³⁸.

60. Tāpēc ierosinu Tiesai noraidīt pirmo apelācijas pamatu. Turklāt ierosinu Tiesai secināt, ka, paplašinot izskatāmā strīda priekšmeta apjomu saskaņā ar Spānijas jaunajiem argumentiem, Vispārējā tiesa ir nepareizi interpretējusi Spānijas izvirzītos argumentus un tādējādi ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, lemjot *ultra petita*³⁹. Tā kā Vispārējā tiesa ir noraidījusi šos argumentus pēc būtības, šī kļūda neietekmē lietas iznākumu šajā tiesā. Līdz ar to pārsūdzētais spriedums nav jāatceļ ar šo pamatojumu.

Par pirmā apelācijas pamata būtību

Komisijas kompetence pieņemt grozījumu lēmumu un pamatošanas pienākums

61. Ja Tiesa nepiekritis iepriekš izklāstītajai analīzei, tai būs jāpārbauda pārsūdzētā sprieduma likumība, ciktāl tas attiecas uz grozījumu lēmumu.

62. Šajā ziņā iesaku Tiesai pēc savas ierosmes izvirzīt un izskatīt divus pamatjautājumus. Pirmkārt, vai Komisijai bija kompetence pieņemt grozījumu lēmumu? Otrkārt, vai Komisija ievēroja pienākumu pamatot šo lēmumu⁴⁰?

35 Atšķirībā no lietas *HX/Padome* (spriedums, 2017. gada 9. novembris, C-423/16 P, EU:C:2017:848, 21. punkts). Tomēr šīs lietas fakti ievērojami atšķiras. *HX* advokāts tikai tiesas sēdē uzzināja, ka eksistē akts (vispārēji piemērojams), kas groza prasības pieteikumā apstrīdēto aktu. Viņam bija radies iespaids (saskaņā ar tiesvedības valodai atbilstošu Reglamenta versiju, kurā bija neprecīzs valodas lietojums), ka nav vajadzīgs rakstveida dokuments, lai grozītu prasījumus, tāpēc viņš nebija rakstveidā *apstiprinājis* šajā tiesas sēdē agrāk *izteikto* vēlmi tos grozīt. Tiesa nosprieda, ka Vispārējai tiesai bija jānorāda prasītājam uz viņa kļūdu un jāļauj viņam to labot.

36 Grozījumu lēmums tika pieņemts 2015. gada 20. oktobrī. Spānija iesniedza jaunus argumentus 2015. gada 23. decembrī, proti, Vispārējās tiesas Ziemeļsēdē brīvdienā laikā. Līdz ar to termiņš bija beidzies, pirms Vispārējā tiesa 2016. gada janvāra sākumā vispār varēja atsākt darbu.

37 Ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] secinājumos lietā *Splithoff's Bevrachtingskantoor*/Komisija (C-635/16 P, EU:C:2018:28, 67. punkts) ir secinājusi, ka ir iespējams atsaukties uz pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, lai plaši interpretētu prasības atcelt tiesību aktu *tvērumu*. Fakti šajā lietā atšķiras, un šajā gadījumā uz šīm tiesībām nevar atsaukties, lai mazinātu 86. panta ietekmi.

38 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 21. septembris, *Zviedrija u.c./API* un Komisija/*API*, C-514/07 P, C-528/07 P un C-532/07 P, EU:C:2010:541, 125. un 126. punkts.

39 Spriedums, 2013. gada 10. decembris, Komisija/Īrija u.c., C-272/12 P, EU:C:2013:812, 27. un 28. punkts.

40 Abi šie jautājumi ir sabiedriskās kārtības jautājumi. Tiesai tie būtu jāizvirza un vajadzības gadījumā jāpiemēro sodi *ex officio* (attiecībā uz strīdīgā akta autora kompetenci skat. spriedumu, 2000. gada 13. jūlijs, *Salzgitter*/Komisija, C-210/98 P, EU:C:2000:397, 56. punkts un tajā minētā judikatūra, un attiecībā uz pamatošanas pienākumu skat. spriedumu, 2009. gada 2. decembris, Komisija/Īrija u.c., C-89/08 P, EU:C:2009:742, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

63. *Pirmkārt*, Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka Komisijai bija kompetence pieņemt šo lēmumu, pamatojoties uz LESD 108. panta 2. punktu⁴¹.

64. Arī es piekrītu šim atzinumam. Atbilstoši LESD 108. panta 2. punktam Komisijas pilnvaras ietver ne tikai tiesības *labot* saskaņā ar Regulas 2015/1589 9. pantu pieņemtus lēmumus (kuras tā bieži izmanto, un šis princips netiek apstrīdēts) vai *atcelt* šādus lēmumus saskaņā ar minētās regulas 11. pantu. Komisijai ir arī tiesības būtiski *grozīt* šādus lēmumus, ja tas ir vajadzīgs, lai sasniegtu mērķus, kas izklāstīti iepriekš minētā Līguma noteikumos.

65. Komisijai var būt likumīgs iemesls to darīt, it īpaši, lai ņemtu vērā Savienības tiesu judikatūras attīstību vai labotu savas kļūdas⁴², kā tas šķietami ir bijis šajā gadījumā. Raugoties no šīs perspektīvas, 11. pants ir tikai konkrēta to pilnvaru izpausme, kuras Komisijai ir piešķirtas ar Līgumu, lai nodrošinātu, ka valsts atbalsta noteikumi tiek piemēroti pareizi un efektīvi⁴³, tāpēc to nevar interpretēt *a contrario* kā tādu, kas ierobežo šīs pilnvaras ar vienīgo skaidri minēto gadījumu (atcelšanu).

66. Līguma noteikumi neliecina, ka Komisijas kompetence būtu ierobežota ar dalībvalstīm labvēlīgiem lēmumiem. Līdz ar to nav svarīgi, vai grozījumu lēmums bija labvēlīgs Spānijai, kā apgalvo Komisija, vai arī uzlika šai dalībvalstij jaunus pienākumus, kā apgalvo šī dalībvalsts.

67. *Otrkārt*, lai gan Vispārējā tiesa uz to nav norādījusi, vēlos atzīmēt, ka grozījumu lēmumā nav minēti nekādi iemesli, kas pamatotu tā pieņemšanu. Tas nozīmē, ka Tiesai ir gandrīz neiespējami pārbaudīt it īpaši grozījumu lēmuma raksturu⁴⁴ un tā tiesiskās sekas⁴⁵, kā arī pārbaudīt, vai Spānijai – pirms šā lēmuma pieņemšanas – tika dota iespēja iesniegt piezīmes par visu attiecīgo informāciju, kas bija šā lēmuma pamatā⁴⁶.

68. Tātad pamatojuma neesamība grozījumu lēmumā kavē pienācīgu tā likumības pārbaudi tiesā un acīmredzami ir pretrunā LESD 296. pantam.

69. Es secinu, ka grozījumu lēmumā ir acīmredzami pārkāpts Komisijas pienākums norādīt pamatojumu, proti, būtisks procedūras noteikums. Ar šo pārkāpumu vien pietiek, lai izraisītu tā atcelšanu⁴⁷. Neizdarot šādu secinājumu, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tātad attiecībā uz grozījumu lēmumu tās spriedums būtu jāatceļ.

70. Tikai tad, ja Tiesa nepiekritīs šim ierosinājumam, tai būs jāpārbauda konkrētie argumenti, ko Spānija izvirza pirmajā apelācijas pamatā. Tagad es pievērsīšos to analīzei.

LESD 107. pants un tiesiskās noteiktības princips

71. Kā es saprotu, Spānija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūduļusies, interpretējot sākotnējā lēmuma 1. pantu. Tādējādi tā varbūtēji nav norādījusi, ka, pieņemot lēmumu, ar kuru Spānijai tiek uzlikti papildu pienākumi, Komisija nav ievērojusi šīs dalībvalsts piešķirtā valsts atbalsta pasākuma būtību, ir nepareizi piemērojusi valsts atbalsta jēdzienu LESD 107. panta nozīmē un ir pārkāpusi tiesiskās noteiktības principu.

41 Skat. pārsūdzētā sprieduma 40. punktu.

42 Šajā nozīmē skat. Heidenhain, M., *European State Aid Law Handbook*, Mīnhene, Beck/Oxford: Hart, 2010, 31. nodaļa, 58. punkts.

43 Šis mērķis ir skaidri minēts Regulas 2015/1589 preambulas 21. apsvērumā.

44 Skat. šo secinājumu 37. punktu.

45 Skat. šo secinājumu 80. punktu.

46 Skat. šo secinājumu 86.–89. punktu.

47 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1994. gada 17. maijs, Francija/Komisija, C-41/93, EU:C:1994:196, 37. punkts.

72. Man pilnīgi nav skaidra varbūtējā prettiesiskuma būtība. Spānija neizvirza nevienu argumentu, lai pamatotu savu apgalvojumu. Tā nepaskaidro, kurš LESD 107. panta aspekts, iespējams, ir pārkāpts un kādā veidā tas noticis. To pašu var teikt par argumentu, kas attiecas uz varbūtēju tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu.

73. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šādi argumenti ir nepieņemami⁴⁸. Tāpēc ierosinu Tiesai tos noraidīt kā nepieņemamus.

Vai Spānijai bija tiesības tikt uzklaušītai pirms grozījumu lēmuma pieņemšanas

74. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Komisija ir pieņēmusi grozījumu lēmumu nedaudz vairāk kā gadu pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas dienas. Šķiet, ka pirms grozījumu lēmuma nebija pieņemts neviens lēmums par formālas izmeklēšanas procedūras sākšanu vai atkārtotu sākšanu.

75. No vienas puses, netiek apstrīdēts, ka Spānijai tika dota iespēja iesniegt apsvērumus par visiem Komisijas administratīvās lietas aspektiem pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas. No otras puses, no lietas materiāliem izriet, ka pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas un pirms paziņošanas par grozījumu lēmumu Spānijai netika dota šāda iespēja.

76. Spānija apgalvo, ka, iekļaujot sākotnējā lēmuma 1. pantā jēdzienu “ciparu tehnoloģijas iekārtu piegāde”, ar grozījumu lēmumu tika paplašināts atgūstamā atbalsta apjoms, tādējādi uzliekot Spānijai jaunus pienākumus. Tā kā Komisija nedeva Spānijai iespēju pirms šā lēmuma pieņemšanas paust savu viedokli, tika pārkāptas Spānijas tiesības uz aizstāvību. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, ņemot vērā sākotnējā lēmuma preambulas 118. un 197. apsvērumu, pamatoti uzskatīja, ka ciparu tehnoloģijas iekārtu piegādei piešķirtais atbalsts jau bija iekļauts tā piemērošanas jomā, tāpēc grozījumu lēmums neuzlika [Spānijai] nekādus jaunus pienākumus. Tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā⁴⁹ ir paredzētas personas tiesības tikt uzklaušītai vienīgi tad, ja kāds pasākums to nelabvēlīgi ietekmē, un tā kā grozījumu lēmums bija Spānijai labvēlīgs, tai neesot bijušas šādas tiesības.

77. Es secīgi pārbaudīšu, i) vai šajos apstākļos Spānijai *bija* tiesības tikt uzklaušītai, ii) ja tā, vai Komisija *ievēroja* šīs tiesības un iii) kādas ir šo tiesību *iespējamās pārkāpšanas sekas*.

78. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru “tiesību tikt uzklaušītai ievērošana visos procesos, kuri sākti pret personu un kuru rezultātā var tikt pieņemts tai *nelabvēlīgs tiesību akts*, ir Savienības tiesību pamatprincips, un tas ir jānodrošina, *pat ja nav attiecīgās procedūras tiesiskā regulējuma*”⁵⁰.

79. Ja pastāv pamatotas šaubas, ka tiesību akts var nelabvēlīgi ietekmēt dalībvalsti, uz kuru attiecas valsts atbalsta kontroles procedūra, Komisijai būtu jādod šai dalībvalstij iespēja tikt uzklaušītai, kaut vai tikai piesardzības labad⁵¹. Nelikumīga valsts atbalsta atgūšanas procedūra pamatojas uz principu, ka attiecīgajai dalībvalstij godprātīgi jāsadarbojas ar Komisiju. Ja lēmums, ko Komisija plāno pieņemt, var ietekmēt dalībvalsts pienākuma atgūt attiecīgo valsts atbalstu tvērumu, Komisijai *a fortiori* būtu jāpiešķir šai dalībvalstij iespēja iesniegt piezīmes.

80. Tā kā grozījumu lēmumā nav sniegts pamatojums, ir grūti noteikt, vai grozījumu lēmums bija Spānijai labvēlīgs vai arī uzlika tai jaunus pienākumus. Ja, kā apgalvo Komisija, 1. panta grozījumi neietekmēja šā atbalsta apjomu, ir pamatoti jautāt, kāpēc Komisija pielika pūles, lai to grozītu.

48 Skat. šo secinājumu 46. punktu un tajā minēto judikatūru.

49 OV 2010, C 83, 389. lpp. (turpmāk tekstā – “Harta”).

50 Spriedums, 1994. gada 29. jūnijs, *Fiskano*/Komisija, C-135/92, EU:C:1994:267, 39. punkts un tajā minētā judikatūra.

51 Spriedums, 2007. gada 18. oktobris, *Komisija/Francija*, C-441/06, EU:C:2007:616, 28. punkts.

81. Katrā ziņā es jau esmu secinājusi, ka grozījumu lēmums kopumā, jādodomā, ietekmēja Spānijas tiesisko stāvokli⁵² un tādējādi bija tiesību akts, ko var apstrīdēt saskaņā ar LESD 263. pantu. Tā kā ar šo lēmumu Komisija turpināja klasificēt Spānijas piešķirtos pasākumus kā nelikumīgu valsts atbalstu, šis lēmums ir akts, kas ietekmē Spāniju nelabvēlīgi⁵³. Esmu arī norādījusi, ka iekšējā *procedūra*, ko Komisija izmantoja, lai pieņemtu grozījumu lēmumu, bija procedūra, kuru izmanto gadījumos, kad jāpieņem būtiski lēmumi par valsts atbalstu, *nevis* vienkāršākā administratīvā procedūra, kas paredzēta, lai vienīgi labotu pārrakstīšanās kļūdas⁵⁴. Visbeidzot jau šis lēmums varēja ietekmēt Spānijas pienākuma atgūt piešķirto atbalstu tvērumu attiecībā uz *Hispasat*.

82. No tā izriet, kā Vispārējā tiesa pamatoti uzskatīja, ka Spānijai principā bija tiesības tikt uzklauskātai, pirms Komisija pieņēma grozījumu lēmumu.

Vai Komisija ievēroja Spānijas tiesības tikt uzklauskātai

83. Grozījumu lēmuma pieņemšanu nevar aplūkot izolēti. Tā iezīmē galīgo punktu procedūrā, kura sāka ar Komisijas vēstuli, ar ko sāk formālo izmeklēšanas procedūru, pēc kuras (pēc šīs izmeklēšanas) ir pieņemts sākotnējais lēmums.

84. Procedūras, ar kuru tiek nodrošināta tiesību tikt uzklauskātai pilnīga aizsardzība, mērķis ir izpildīts, ja attiecīgajai personai *jebkurā* procedūras posmā pirms strīdīgā akta pieņemšanas ir bijusi iespēja iepazīties ar administratīvās lietas būtiskajiem aspektiem⁵⁵. Ja šāda iespēja šai personai ir dota, tās tiesības tikt uzklauskātai ir, tā sakot, *izsmeltas*.

85. It īpaši saistībā ar valsts atbalsta kontroles procedūrām Komisijai pēc tam, kad tā attiecīgajai dalībvalstij ir devusi iespēju iesniegt piezīmes par visiem *aspektiem, uz kuriem pamatojas (pamatosies)* tās lēmums⁵⁶, pirms lēmuma pieņemšanas šī dalībvalsts nav jāinformē par juridisko vērtējumu, ko tā plāno veikt⁵⁷, nav jāuzklausa tās viedoklis par šo vērtējumu⁵⁸ vai tā jābrīdina par gaidāmo lēmuma pieņemšanu⁵⁹. Tāpat pirms aizstāšanas vai grozījumu lēmuma pieņemšanas Komisijai nav jāatkārto visi Regulā 2015/1589 noteiktie procedūras posmi⁶⁰ un šajā ziņā jāiesniedz attiecīgajai dalībvalstij lietas materiāli, lai tā varētu sniegt apsvērumus⁶¹.

86. Tiesvedība šajā lietā nav palīdzējusi kļedēt šaubas, vai Komisija, pieņemot grozījumu lēmumu, pamatojās uz jauniem vai papildu aspektiem.

52 Skat. šo secinājumu 38. punktu.

53 Ja Komisija būtu *atcēlusi* sākotnējo lēmumu un *aizstājusi* to ar jaunu, tas uzreiz būtu redzams. Tas, ka Komisija izvēlējās citu metodi un *grozīja* sākotnējo lēmumu, lai nonāktu pie tāda paša rezultāta, nevar ietekmēt grozījumu lēmuma atzīšanu par aktu, kas ietekmē Spāniju nelabvēlīgi.

54 Skat. šo secinājumu 36. punktu.

55 Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta G. Kosmas [G. *Cosmas*] secinājumus lietā Vācija/Komisija, C-288/96, EU:C:1999:239, 62. punkts.

56 Skat. spriedumus, 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, C-106/09 P un C-107/09 P (turpmāk tekstā – "*Gibraltar*"), EU:C:2011:732, 173. un 174. punkts, un 2010. gada 16. decembris, Nīderlande un NOS/Komisija, T-231/06 un T-237/06, EU:T:2010:525, 44. punkts. Skat. arī Hancher, L., Salerno, F. M., Schütte, M., "The different stages in the State aid procedure", *State aid law of the European Union*, Oxford University Press, 2016, 372. lpp.

57 Spriedumi, 2011. gada 24. novembris, Itālija/Komisija, C-458/09 P, nav publicēts, EU:C:2011:769, 58. punkts, un *Gibraltar*, 177. punkts.

58 Spriedums, 1999. gada 21. janvāris, *Neue Maxhütte Stahlwerke* un *Lech-Stahlwerke*/Komisija, T-129/95, T-2/96 un T-97/96, EU:T:1999:7, 230. un 231. punkts.

59 Spriedums, 2004. gada 8. jūlijs, *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, T-198/01, EU:T:2004:222, 156. punkts.

60 Pēc analogijas skat. spriedumu, 1998. gada 12. novembris, Spānija/Komisija, C-415/96, EU:C:1998:533, 31. punkts. Atkarībā no jaunajā lēmumā iekļauto grozījumu tiesiskajām sekām var būt iespējams iztikt bez formālas izmeklēšanas procedūras sākšanas. Šajā nozīmē skat. Heidenhain, M., *European State Aid Law Handbook*, Minhene, Beck/Oxford: Hart, 2010, 31. nodaļa, 58. punkts.

61 Principā šāds pienākums būtu, ja sākotnējais lēmums būtu balstīts uz nepareizu informāciju (tādā gadījumā Komisijai vispirms būtu jāpapildina administratīvā lieta, veicot papildu izmeklēšanu saskaņā ar minētās regulas 11. pantu) vai ja kopš dalībvalsts apsvērumu iesniegšanas būtu attīstījies tiesiskais regulējums (skat. spriedumu, 2008. gada 8. maijs, *Ferriere Nord*/Komisija, C-49/05 P, nav publicēts, EU:C:2008:259, 68.–71. punkts).

87. Ja Komisijai ir taisnība, kad tā apgalvo, ka grozījumu lēmums bija pamatots – papildus administratīvajā lietā iekļautajiem aspektiem sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā – arī ar informāciju, kas izriet no *Hispasat* prasības pieteikuma lietā T-36/15, Spānijai šajā ziņā nebija dota iespēja paust savu viedokli. Tā neiestājās lietā T-36/15, tāpēc tai netika paziņoti rakstveida apsvērumi, ar kuriem apmainījās šīs lietas dalībnieki.

88. Ja, gluži pretēji, Spānijai ir taisnība, kad tā apgalvo, ka grozījumu lēmums ir balstīts uz atgūšanas procedūrā iegūto informāciju, tad principā nevar izslēgt, ka Spānija jau zināja par šīs informācijas būtību un tai bija iespēja paust savu viedokli saistībā ar šo procedūru.

89. Pamatojuma neesamība grozījumu lēmumā nozīmē, ka ir gandrīz neiespējami noskaidrot, kurš no abiem variantiem ir pareizs.

90. Šādos apstākļos pierādīšanas pienākums būtu jāuzņemas Komisijai. Komisija nekad nav apgalvojusi, ka Spānijai bija iespēja iesniegt piezīmes par informāciju, kas atgūšanas procedūras kontekstā bija grozījumu lēmuma jautājumu pamatā, nemaz nerunājot par jebkādu pierādījumu sniegšanu šajā ziņā.

91. Pamatojoties uz to, es secinu, ka Spānijai netika dota iespēja efektīvi darīt zināmu savu viedokli par visu to faktu, apsūdzību un apstākļu patiesumu un atbilstību, ar kuriem Komisija it īpaši grozījumu lēmuma 1. pantā pamatoja secinājumu, ka tajā minētais Savienības tiesību pārkāpums ir noticis un ka tajā minētais valsts atbalsts ir jāatgūst.

92. No tā izriet, ka, ciktāl Komisija balstīja grozījumu lēmumu uz informāciju, par kuru Spānijai nebija iespējas iesniegt piezīmes, tā rīkojās, pārkāpjot šīs dalībvalsts tiesības tikt uzklašītai un līdz ar to arī labas pārvaldības principu.

Spānijas tiesību tikt uzklašītai pārkāpuma sekas

93. Pārsūdzētā sprieduma 47. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka procedūras noteikumu pārkāpums var būt par pamatu tiesību akta, kuru tas skar, atcelšanai tikai tad, ja tiek pierādīts, ka šā pārkāpuma neesamības gadījumā procedūra būtu noslēgusies ar citu rezultātu⁶². Tomēr turpmākajos punktos tā piemēroja citu pārbaudi, proti, vai grozījumu lēmums uzlika jaunus pienākumus Spānijai. Pamatojoties uz to, Vispārējā tiesa atzina, ka Spānijas tiesību tikt uzklašītai pārkāpums nav pamats grozījumu lēmuma atcelšanai. Spānija apstrīdēja šo argumentāciju. Tiesas sēdē tās advokāts apgalvoja, ka tiesību tikt uzklašītam pārkāpuma gadījumā attiecīgais tiesību akts *vienmēr* būtu jāatceļ.

94. Man nav skaidra Vispārējās tiesas argumentācija. Savas analīzes sākumā atgādināšu attiecīgo judikatūru.

95. No vienas puses, Tiesa ir nospriedusi, ka *būtiska* procedūras noteikuma pārkāpums nozīmē, ka jāatceļ tiesību akts, kuru tas skar⁶³. Šajā kontekstā es piekritu ģenerālvokāta N. Fenelija [*N. Fennelly*] viedoklim, ka būtiski ir tikai tie procedūras noteikumi, kas ir cieši saistīti ar iestādes, kura pieņem attiecīgo aktu, gribas veidošanos un izpausmi. To ievērošana ir vispārējās interesēs⁶⁴. Šie noteikumi ir tik svarīgi, ka *jebkurš* to pārkāpums nozīmē, ka procesa beigās pieņemtais tiesību akts ir jāatceļ neatkarīgi no tā, vai procedūras iznākums varētu būt bijis citāds, ja tie tiktu ievēroti⁶⁵.

62 Vēlos norādīt, ka tikai viens no Vispārējās tiesas minētajiem spriedumiem attiecas uz tiesībām tikt uzklašītam, bet pārējos ir aplūkotas citas (nebūtiskas) procedūras formalitātes.

63 Spriedums, 1987. gada 20. oktobris, Spānija/Komisija, 128/86, EU:C:1987:447, 25. punkts.

64 Skat. [N. Fenelija] secinājumus lietā Komisija/ICI, C-286/95 P un C-287/95 P, EU:C:1999:578, 22.–26. punkts.

65 Skat., piemēram, spriedumu, 2000. gada 6. aprīlis, Komisija/ICI, C-286/95 P, EU:C:2000:188, 42. un 52. punkts.

96. No otras puses, Tiesa tāpat ir nospriedusi, ka jebkuras citas (nebūtiskas) procedūras formalitātes pārkāpums var būt par pamatu tiesību akta atcelšanai tikai tad, ja ir iespējams pierādīt, ka šā pārkāpuma neesamības gadījumā process būtu varējis noslēgties ar citu rezultātu⁶⁶.

97. Pat ja Savienības tiesu argumentācija šajā ziņā ne vienmēr ir bijusi nepārprotama⁶⁷, man ir skaidrs, ka dalībvalsts tiesības tikt uzklautai valsts atbalsta procedūrā pieder pie pirmās kategorijas.

98. Es piekritu ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumam, ka pienākumu apspriesties ar attiecīgo dalībvalsti galu galā var uzskatīt par pilnvaru starp iestādēm un dalībvalstīm vai institucionālā (es teiktu “konstitucionālā”) līdzsvara Savienībā sadalījuma īpašu izpausmi⁶⁸.

99. Tādējādi dažādu veidu procedūru kontekstā Tiesa ir atzinusi, ka attiecīgās dalībvalsts tiesības tikt uzklautai ir būtisks procedūras noteikums, kura neievērošana *ipso facto* rada tādas nozīmīgas sekas. Piemēram, attiecīgais lēmums var tikt atcelts⁶⁹ vai nepieņemama var tikt atzīta tāda prasība par pārkāpumu, kas celta pēc šādas procedūras⁷⁰.

100. Tādas dalībvalsts situācija, uz kuru attiecas valsts atbalsta kontroles procedūra, ir salīdzināma ar iepriekš minētajām situācijām⁷¹. Tas liecina par labu analogiska procedūras noteikuma piemērošanai šajā kontekstā, piešķirot lielāku nozīmi tiesībām tikt uzklautam, kas galu galā ir pamattiesības, kuras garantē Hartas 47. pants.

101. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ņemot vērā galveno lomu, kas attiecīgajai dalībvalstij ir valsts atbalsta kontroles procedūrā⁷², Komisijai *galīgajā lēmumā nav tiesību izmantot* ieinteresēto trešo personu iesniegtos apsvērumus, par kuriem tā attiecīgajai dalībvalstij nav devusi iespēju iesniegt piezīmes⁷³.

66 Spriedumi, 1980. gada 29. oktobris, *van Landewyck* u.c./Komisija, no 209/78 līdz 215/78 un 218/78, EU:C:1980:248, 47. punkts (varbūtēji nelikumīga dažu dokumentu publicēšana, ko veikusi Komisija), un 2005. gada 25. oktobris, Vācija un Dānija/Komisija, C-465/02 un C-466/02, EU:C:2005:636, 36. un 37. punkts (dokumenta vācu valodas versijas varbūtēja neesamība procesa laikā). Par atšķirībām starp šīm divām procesuālo pārkāpumu kategorijām skat. ģenerālvokāta N. Fenelija secinājumus lietā Komisija/ICI, C-286/95 P un C-287/95 P, EU:C:1999:578, 27.–29. punkts.

67 Neesmu pirmā, kam jāskaidro ar šīm grūtībām un šajā ziņā jāpauž apsvērumi. Skat. ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:3, 72.–100. punkts (it īpaši 92. punkts) un tajā minētā judikatūra. Savienības tiesas ir konsekventi atzinušas, ka tiesības tikt uzklautam ir būtisks procedūras noteikums (skat., piemēram, spriedumus, 2003. gada 6. marts, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Land Nordrhein-Westfalen*/Komisija, T-228/99 un T-233/99, EU:T:2003:57, 141. punkts, un 2003. gada 9. jūlijs, *Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap*/Komisija, T-102/00, EU:T:2003:192, 84.–86. punkts). Tomēr vairākos citos gadījumos judikatūrā ir norādīts uz vajadzību pierādīt, vai šāda pārkāpuma neesamības gadījumā procedūras iznākums nevarētu būt bijis citāds (skat., piemēram, spriedumu, 2004. gada 8. jūlijs, *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, T-198/01, EU:T:2004:222, 203. punkts, ko Tiesa apelācijas tiesvedībā apstiprinājusi ar 2007. gada 11. janvāra spriedumu *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, C-404/04 P, nav publicēts, EU:C:2007:6, 131. punkts).

68 Skat. viņa secinājumus lietā *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:3, 82. punkts.

69 Saistībā ar lēmumu par Eiropas Sociālā fonda finansiālā atbalsta samazināšanu skat. spriedumus, 1991. gada 7. maijs, *Interhotel*/Komisija, C-291/89, EU:C:1991:189, 17. punkts; 1992. gada 4. jūnijs, *Infotec*/Komisija, C-157/90, EU:C:1992:243, 20. punkts, un 1993. gada 25. maijs, *IRI*/Komisija, C-334/91, EU:C:1993:211, 25. punkts. To īpašo tiesību pārskatīšanas kontekstā saskaņā ar LESD 106. panta 3. punktu, kuras piešķirtas uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, skat. arī spriedumu, 1992. gada 12. februāris, *Niederlande* u.c./Komisija, C-48/90 un C-66/90, EU:C:1992:63, 46.–49. punkts.

70 Skat. spriedumu, 2011. gada 14. aprīlis, Komisija/Rumānija, C-522/09, EU:C:2011:251, 16. punkts un tajā minētā judikatūra.

71 Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šī procedūra ir *tikai prasības sakarā ar pienākumu neizpildi variants*, kas īpaši pielāgots problēmām, kuras valsts atbalsts rada konkurencei iekšējā tirgū (skat. piemēram, spriedumu, 2001. gada 3. jūlijs, Komisija/Belģija, C-378/98, EU:C:2001:370, 24. punkts un tajā minētā judikatūra). Tāpat Tiesa ir skaidri apstiprinājusi, ka attiecīgās dalībvalsts juridiskā situācija pārkāpuma procedūrā un finansiālā atbalsta koriģēšanas procedūrā ir analoga (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 29. aprīlis, Komisija/Vācija, C-160/08, EU:C:2010:230, 41. un 42. punkts).

72 Skat., piemēram, spriedumu, 2010. gada 29. jūnijs, Komisija/*Technische Glaswerke Ilmenau*, C-139/07 P, EU:C:2010:376, 57. punkts. Vispārējā tiesa ir uzskatāmi izskaidrojusi šā (divpusējā) procesa būtību un attiecīgās dalībvalsts situāciju 2003. gada 6. marta spriedumā *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Land Nordrhein-Westfalen*/Komisija (T-228/99 un T-233/99, EU:T:2003:57, 140. un 141. punkts). Lieki piebilst, ka dalībvalsts situācija šādā procesā būtiski atšķiras no jebkuras citas ieinteresētās personas situācijas.

73 Skat. spriedumu, 2002. gada 24. septembris, *Falck* un *Acciaierie di Bolzano*/Komisija, C-74/00 P, EU:C:2002:524, 81. punkts, un 2010. gada 29. jūnijs, Komisija/*Technische Glaswerke Ilmenau*, C-139/07 P, EU:C:2010:376, 57. punkts.

102. Tādējādi pretēji tam, ko Vispārējā tiesa ir nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 47. punktā, nav arī svarīgi, vai attiecīgajai dalībvalstij izdodas pierādīt, ka *in concreto*, ja Komisija nebūtu pārkāpusi šīs tiesības, tās lēmums par valsts atbalstu būtu bijis citāds⁷⁴.

103. Šāda pārbaude vienmēr ir spekulatīva un balstīta uz vairākiem pieņēmumiem. Nav skaidrs, kāds būtu vajadzīgais pierādījumu standarts un detalizācijas pakāpe, lai pierādītu būtiskās atšķirības starp faktisko un hipotētisko lēmumu. Esmu pārliecināta, ka šādu pārbaudi nevar lietderīgi izmantot par mērauklu, lai novērtētu, vai valsts atbalsta procedūrā ir ievērotas dalībvalsts tiesības tikt uzklaustai.

104. Galu galā tā nozīmētu, ka attiecīgajai dalībvalstij un Tiesai ir jāiztēlojas sevi Komisijas vietā un jācenšas uzminēt, vai apsvērumi, ko šī dalībvalsts būtu iesniegusi, ja Komisija tai būtu devusi šādu iespēju, būtu mainījuši Komisijas veikto lietas novērtējumu. Man šķiet, ka tādā gadījumā Komisija visticamāk apgalvotu, ka dalībvalsts apsvērumi jebkurā gadījumā nebūtu mainījuši tās viedokli. Tas vēl vairāk mazina šādas pārbaudes objektivitāti un līdz ar to arī leģitimitāti⁷⁵.

105. Tiesai drīzāk būtu jāpārbauda, kā tā daudzos gadījumos ir darījusi⁷⁶, vai (objektīvi) Komisija pirms lēmuma pieņemšanas ir devusi attiecīgajai dalībvalstij patiesu iespēju efektīvi paust savu viedokli *par dokumentiem, ko Komisija bija saņēmusi, lai pamatotu apgalvojumu*, ka ir pārkāptas Savienības tiesības, kā arī *par ieinteresēto trešo personu iesniegtajiem apsvērumiem*, uz kuriem balstās šis lēmums⁷⁷.

106. Es secinu, ka tas, ka Komisija nav izpildījusi šo pienākumu, liek atcelt tās lēmumu par attiecīgā atbalsta atcelšanu vai mainīšanu, ciktāl šis lēmums pamatojas uz aspektiem, par kuriem attiecīgajai dalībvalstij nebija dota iespēja sniegt apsvērumus.

107. Ņemot vērā iepriekš minēto, pretēji tam, ko Vispārējā tiesa ir nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 48. un nākamajos punktos, nav svarīgi, vai grozījumu lēmums uzliek vai neuzliek Spānijai jaunus pienākumus. Līdz ar to tikpat mazsvarīgs ir Spānijas arguments, ka Vispārējā tiesa ir nepareizi interpretējusi sākotnējā lēmuma 1. pantu, salīdzinot to ar grozījumu lēmumu.

108. Es iepriekš esmu secinājusi, ka, pieņemot grozījumu lēmumu, Komisija ir pārkāpusi Spānijas tiesības tikt uzklaustai⁷⁸. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus un pieņemot, *quod non*, ka Spānijas jaunais pamats ir pieņemams, šā pārkāpuma raksturs ir tāds, ka tas var būt par iemeslu šā lēmuma atcelšanai.

74 Manuprāt, *a priori* nevar izslēgt, ka argumenti, ko Spānija, iespējams, būtu izvirzījusi, ja tai būtu dota šāda iespēja, būtu varējuši ietekmēt grozījumu lēmuma saturu.

75 Pieņemt šādu argumentu nozīmētu radīt vēl vienu dilemmu, proti, vai šāds paziņojums ir saistošs Tiesai? Vai drīzāk tai pašai būtu jānosaka, vai Komisijai būtu bijusi jāmaina sava nostāja, ņemot vērā dalībvalsts apsvērumus? Ja jā, tad kādiem kritērijiem būtu jābūt šāda novērtējuma pamatā?

76 Saistībā ar valsts atbalstu Tiesa daudzkārt ir efektīvi piemērojusi šo stingrāko standartu (tiesību pārkāpums nozīmē automātisku tiesību akta atcelšanu) (skat., piemēram, spriedumus, 1986. gada 10. jūlijs, Beļģija/Komisija, 234/84, EU:C:1986:302, 30. punkts; 1988. gada 8. marts, *Exécutif régional wallon* un *Glaverbel*/Komisija, 62/87 un 72/87, EU:C:1988:132, 37. un 38. punkts; 2005. gada 10. maijs, Itālija/Komisija, C-400/99, EU:C:2005:275, 29.–34. punkts, un *Gibraltar*, 179. punkts). Vairākos citos gadījumos, lai gan Tiesa ir *atsaukusies* uz papildu prasību pierādīt, ka Komisijas lēmums būtu bijis citāds, ja dalībvalstij būtu bijusi iespēja iesniegt savus apsvērumus, Tiesa tomēr ir *piemērojusi* stingrāko standartu. Tomēr šajos gadījumos *praksē* tiesības tikt uzklaustai netika pārkāptas (vai nu tāpēc, ka dokumentos, kas attiecīgajai dalībvalstij netika iesniegti apsvērumu sniegšanai, nebija būtisku aspektu, vai tāpēc, ka Komisijas lēmuma pamatā nebija šajos dokumentos ietvertas informācijas). Tādējādi Tiesa varēja viegli secināt, ka procesuālie pārkāpumi, par kuriem bija saņemtas sūdzības, *visticamāk nebūtu ietekmējuši* administratīvās procedūras iznākumu. Manuprāt, šis konstatējums bija tikai atbilstības piemērojamajam standartam *sekas*, nevis minētās atbilstības autonomas papildu *nosacījums* (skat. spriedumus 1987. gada 11. novembris, Francija/Komisija, 259/85, EU:C:1987:478, 13. punkts; 1990. gada 14. februāris, Francija/Komisija, C-301/87, EU:C:1990:67, 31. punkts; 1990. gada 21. marts, Beļģija/Komisija, C-142/87, EU:C:1990:125, 48. punkts, un 2000. gada 5. oktobris, Vācija/Komisija, C-288/96, EU:C:2000:537, 99.–106. punkts).

77 Skat. spriedumu *Gibraltar*, 165. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī Dony, M., *Contrôle des aides d'État*, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2006, 357. lpp.

78 Skat. šo secinājumu 92. punktu.

109. Neizdarot šādu secinājumu, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Līdz ar to, pamatojoties uz šo pieņēmumu, pārsūdzētais spriedums būtu jāatceļ, ciktāl tas attiecas uz grozījumu lēmumu.

Par pārsūdzētā sprieduma atcelšanas sekām

110. Es esmu secinājusi, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nenorādot, ka grozījumu lēmumā ir divi pārkāpumi (Komisijas pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpums un Spānijas tiesību tikt uzklaustītai pārkāpums), un ka gadījumā, ja Spānijas jaunais pamats būtu pieņemams, tās spriedums šā iemesla dēļ būtu jāatceļ.

111. Atbilstoši Tiesas statūtu 61. pantam, ja Tiesa atceļ Vispārējās tiesas nolēmumu, tā var pati pasludināt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, nevis nodot lietu atpakaļ nolēmuma pieņemšanai Vispārējā tiesā.

112. Tā kā iepriekš minētie pārkāpumi paši par sevi nozīmē, ka grozījumu lēmums ir jāatceļ, Tiesa var pasludināt galīgo spriedumu.

113. Tāpēc es ierosinu, ka gadījumā, ja tā uzskata, ka apelācijas sūdzības pirmais pamats ir pieņemams, Tiesai tas būtu jāapmierina, jāatceļ pārsūdzētais spriedums, ciktāl tas attiecas uz Komisijas grozījumu lēmumu, un jāatceļ šis lēmums.

Tiesāšanās izdevumi

114. Tā kā Tiesa mani ir lūgusi izvērtēt tikai Spānijas apelācijas sūdzības pirmo pamatu un tā kā apelācijas sūdzības izskatīšanas galīgais rezultāts būs atkarīgs no Tiesas viedokļa ne vien par apelācijas sūdzības pirmo, bet arī par tās otro un trešo pamatu, man nav ieteikumu par tiesāšanās izdevumiem.

Secinājumi

115. Ņemot vērā iepriekš minēto un neskarot Tiesas vērtējumu par apelācijas sūdzības otro un trešo pamatu, es ierosinu Tiesai noraidīt apelācijas sūdzības pirmo pamatu kā nepieņemamu.

116. Ja tā uzskata, ka šis pamats ir pieņemams, Tiesai tas būtu jāapmierina, jāatceļ pārsūdzētais spriedums, ciktāl tas attiecas uz grozījumu lēmumu, un jāatceļ šis lēmums.